

Aan: Witpaard B.V.
t.a.v. dhr M. Korte
Dorpsweg 103
8271 BL IJsselmuiden

Altenaweg 22
9321 XE Altena
Tel. 050 - 7503817

Betreft: Ecologische quickscan Oostindië

Altena, 7 maart 2017

Geachte heer Korte,

Met deze brief rapporteer ik over de resultaten van de ecologische quickscan ten behoeve van de uitbreiding van sportpark Oostindië te Leek. In het kader van de Wet Natuurbescherming (WNB) is een quickscan vereist. De werkzaamheden hebben mogelijk effect op beschermde flora en fauna, op houtopstanden en op beschermde natuurgebieden. Naast soorten die bijzondere bescherming genieten, geldt er een algemene zorgplicht om planten en dieren niet onnodig te verstoren. Daarom dienen flora en fauna en eventuele negatieve effecten in kaart gebracht te worden om deze te kunnen toetsen aan de natuurwetgeving.

Projectvoornemen

Inrichting

Ten behoeve van de voetbalclub VEV '67 is de gemeente Leek voornemens een nieuw voetbalveld te realiseren. De aanleg en het gebruik past niet binnen de regels van het geldende bestemmingsplan. Daarom wil de gemeente voor deze ontwikkeling het bestemmingsplan wijzigen. Het terrein krijgt de bestemming Sport. Dit sluit aan bij de bestemming Sport zoals opgenomen in het bestemmingsplan Oostindië 2014, maar zonder bouwmogelijkheden voor gebouwen. Bij de beoordeling is ervan uitgegaan dat het nieuwe sportveld vanaf het bestaande Sportpark wordt ontsloten. De watergangen rond het veld krijgen de bestemming Water en net als rond de bestaande velden komt een kader met de bestemming Groen te liggen.

Gebruik en beheer

Het terrein zal worden gebruikt als voetbalveld. De belangrijkste milieueffecten tijdens het gebruik is de uitstraling van (stem)geluid. Uitgangspunt bij de beoordeling is dat het veld onverlicht blijft.

De planning van de werkzaamheden is nog niet bekend.

Plan- en studiegebied

Het plangebied (Bijlage 1) wordt gevormd door een graslandperceel en grenst met de westzijde aan de woonwijk Oostindië, aan de zuidkant van Leek. Aan de noordzijde ligt het bestaande Sportpark Oostindië, van het plangebied afgescheiden door een fietspad. Aan de oostzijde ligt de weg Oostindië, een lange rechte weg met enige lintbebouwing, evenwijdig aan de provinciegrens met Drenthe, waarvan de naam een verbastering is van oosteinde. Aan de zuidzijde ligt agrarisch gebied. De oppervlakte van het plangebied bedraagt ongeveer 2,2 hectare.

Het plangebied ligt in de provincie Groningen. Voor inventarisatiedoeleinden wordt een indeling in uurhokken (5x5 km) en kilometerhokken gebruikt om de verspreiding van soorten en vegetaties in kaart te brengen. Het plangebied en de directe omgeving daarvan liggen in kilometerhok 221-573 (Atlasblok 12-11).

Gezien de ligging binnen grotendeels agrarisch gebied en slechts aan één zijde aan een woonwijk zou het plangebied buiten de bebouwde kom kunnen liggen. De gemeente stelt zich op het standpunt dat het plangebied binnen de vastgestelde bebouwde komgrenzen ligt. Daarom is er van uitgegaan dat de sportvelden binnen de bebouwde kom liggen.

Methode

Het onderzoek bestaat uit een veldonderzoek op de locatie en bureaustudie. Op 12 januari 2017 is het plangebied bezocht en is de aanwezigheid van natuurwaarden in kaart gebracht. Aangetroffen beschermde plant- en diersoorten zijn genoteerd.

Het veldonderzoek is een momentopname. Aan de hand van literatuur en gegevens van verschillende instanties is onderzoek gedaan om een beeld van de natuurwaarden van het plangebied aan te vullen. Er is daartoe een globale rapportage opgevraagd bij de Nationale Database Flora & Fauna (NDFP). Bronnen zijn verder o.a.: Drost *et al.* (1992) *De waterkevers van Nederland*, Van Herk & Aptroot (2004) *Veldgids korstmossen*, Koelman (2003) *Natuurtoets Oost-Indië-Leek. Vleermuizen en waterspitsmuis*, Peeters *et al.* (2012) *De Nederlandse bijen*, Touw & Rubers (1989) *De Nederlandse bladmossen*, telmee.nl, bodemdata.nl, ahn.nl, verspreidingsatlas.nl, ravon.nl en provinciegroningen.nl/loket/vergunningenonthefingen/wet-natuurbescherming-vanaf-1-januari-2017.

Resultaten

Biotoop

Het plangebied bestaat grotendeels uit soortenarm agrarisch grasland. Hierin waren enkele ondiepe greppels aanwezig. Hoewel het grasland kort tevoren begraasd is geweest met paarden (aanwezigheid paardenmest) is aan de structuur zichtbaar dat het waarschijnlijk hoofdzakelijk wordt gebruikt om gras te oogsten.

Aan de noordrand is de oude perceelscheiding nog slechts zichtbaar aan een wat ruigere begroeiing met verspreide, breed uitgegroeide wilgen. Aan de zuidzijde wordt de perceelgrens gevormd door een watervoerende sloot. De watergangen aan de west- en oostzijde zijn waarschijnlijk verbreed en verdiept, waarbij op de toen kale oevers massaal elzen, berken en wilgen zijn opgeslagen (zie onder het kopje houtopstanden). Aan de westzijde ligt er tussen de brede watergang en het grasland nog een smalle strook ruigte, van het grasland afgescheiden door een greppel.

Het bestaande Sportpark ten noorden van het plangebied bestaat uit sportvelden, stroken met kort gras en beukenheggen en brede, ruige oeverzones en watergangen. Deze natuurlijke zones langs het water zijn potentieel waardevol voor flora en fauna. Langs de weg Oostindië staan volwassen eiken met een bijpassende, relatief schrale ondergroei van een eikenbos. Het plangebied ligt in een landschap waarin nog veel kleine boerderijen, restanten van singels en bosjes aanwezig zijn. Het agrarisch gebied is voornamelijk in gebruik als grasland.

Houtopstanden

De opslag van elzen, berken en wilgen die zich heeft ontwikkeld na het aanpassen van de oevers van de brede watergangen aan de west- en oostzijde (Bijlage 1) is ongeveer 10 jaar oud. Aan de westzijde is op enkele plaatsen braamstruweel aanwezig. Op basis van de kroonprojectie is met Google Earth de oppervlakte geschat. De strook aan de westzijde heeft een oppervlakte van ca 840 m² (140*6 m) en is één geheel met de strook die buiten het plangebied naar het zuiden doorloopt. De strook aan de oostzijde heeft een oppervlakte van ca 1.520 m² (190*8 m).

Vaatplanten, (korst)mossen en paddenstoelen

Uit de gegevens van de NDFP blijkt dat er geen beschermde plantensoorten uit het plangebied bekend zijn. Wel komen er in de omgeving 3 plantensoorten en 4 soorten paddenstoelen van de Rode Lijst voor. Op grond van de aanwezigheid van relatief sterk bemest grasland met ruige randen worden deze soorten in het plangebied uitgesloten. In de watergangen kunnen fonteinkruiden van de Rode Lijst voorkomen. Ook bijzondere soorten (korst)mossen worden niet verwacht. In de bermen van de weg Oostindië kunnen zeldzamere en bedreigde soorten planten, (korst)mossen en paddenstoelen wel voorkomen.

Vleermuizen

Uit de gegevens van de NDFP blijkt dat het kilometerhok niet is onderzocht op vleermuizen. Op basis van het atlasblok (5*5 km) blijkt dat uit de wijde omgeving 8 soorten vleermuizen bekend zijn: Franjestaart, Gewone en Ruige dwergvleermuis, Gewone grootoorvleermuis, Laatvlieger, Meervleermuis, Rosse vleermuis en Watervleermuis. De aanwezigheid van volwassen eiken (kans op natuurlijke holtes), oude gebouwen (boerderijtjes), lijnvormige water- en boomstructuren, kleinschaligheid, etc. maakt dat er diverse soorten vleermuizen in de omgeving van het plangebied zullen voorkomen. Daarbij zijn de waterpartijen, beschermd door de bomen, de belangrijkste elementen. Het grasland is als jachtgebied voor vleermuizen van weinig waarde. Vaste verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied zijn uitgesloten.

Overige zoogdieren

In het plangebied komen algemene soorten zoogdieren voor, zoals Mol, diverse soorten (spits)muizen, Haas, Ree en kleine marterachtigen. De functie van belangrijk leefgebied voor de Otter (HRIV, WNB) is uitgesloten op basis van de afwezigheid van sporen. Sporen zijn tijdens de winterperiode eenvoudig te vinden. Vanwege de groeiende populatie in het Leekstermeergebied en vanwege de grote afstanden die een individueel dier kan afleggen, kan de soort in de toekomst in de omgeving opduiken.

Volgens het Natuurloket zijn er 2 andere soorten van de WNB bekend waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt. Soorten die op basis van verspreidingsinformatie hiervoor in aanmerking komen, zijn Boom- en Steenmarter, Das, Eekhoorn en Waterspitsmuis. Vaste verblijfplaatsen van Boom- en Steenmarter, Das en Eekhoorn zijn niet aangetroffen en uitgesloten. Van de Das zijn geen wissels en andere sporen aangetroffen en wordt daarom uitgesloten. De houtopstanden in het plangebied kunnen deel uitmaken van het leefgebied van marters en Eekhoorn.

Voorafgaand aan de ontwikkeling van de woonwijk Oostindië is in 2003 onderzoek gedaan naar het voorkomen van de Waterspitsmuis. De soort was toen niet uit het gebied bekend en alleen een waterloopje in het westelijk deel van het gebied (omgeving Roomsterweg) zou enige potentie hebben (Koelman, 2003). Inmiddels is de situatie in dit gebied sterk veranderd en bijvoorbeeld de natuurvriendelijke oevers van het bestaande Sportpark kunnen geschikt zijn voor deze soort. In het plangebied ontbreken dergelijke oevers. De soort is daarom in het plangebied uitgesloten.

Vogels

Alle vogels die van nature in het wild in Nederland voorkomen, zijn beschermd. Tijdens het veldbezoek waren er enkele houtduiven en nijlganzen aanwezig in het grasland. Voor de Kerkuil (RL-KW) zijn de perceelranden belangrijk vanwege de muizen die in de ruige begroeiing en oevers voorkomen. Bomen, struiken en ruige randen vormen broedplekken voor algemene vogelsoorten. Weidevogels zijn uitgesloten vanwege de ongunstige ligging ten opzichte van infrastructuur, woningen en bomen. Verder kunnen zwaluwen en andere algemene soorten foerageren in het plangebied.

Amfibieën en reptielen

In de omgeving van het plangebied komen algemene soorten amfibieën voor, zoals Kleine watersalamander, Bruine kikker en Bastaardkikker. Andere soorten van de WNB zijn uitgesloten op basis van de bekende verspreiding en biotoop. De bermen langs de weg Oostindië zijn mogelijk geschikt voor de Hazelworm. Deze soort wordt in het plangebied uitgesloten omdat het biotoop niet geschikt is. De Ringslang is (nog) niet uit deze omgeving bekend en is daarom uitgesloten.

Overige soortgroepen

In het plangebied komen algemene soorten vissen voor, zoals Snoek, Blankvoorn, Baars, Kolblei en Paling. Verder komen er algemene soorten vlinders, libellen en overige ongewervelde dieren voor. Mogelijk komt ook de waterkever Tuimelaar (vrij zeldzaam) voor in de brede watergangen. Van

de kokerjuffer *Grammotaulius nitidus* (RL-EB) is zo weinig bekend, dat de soort in de watergangen niet kan worden uitgesloten. Overige beschermde soorten zijn uitgesloten op basis van de bekende verspreiding en het biotoop.

Beschermde gebieden

Het plangebied ligt niet in het Natuurnetwerk Nederland. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Leekstermeergebied ligt op meer dan 3,5 km afstand ten noordoosten van het plangebied.

Effecten

Overtreding van de Wet Natuurbescherming is aan de orde als afbreuk wordt gedaan aan de populaties van beschermde dieren en het doden van individuen of het vernietigen van nesten en vaste verblijfplaatsen. Voor algemene soorten zoogdieren en amfibieën die in de Wet Natuurbeheer zijn opgenomen, geldt een provinciale vrijstelling in het kader van ruimtelijke inrichting.

De effecten zijn hieronder uitgesplitst naar de effecten van de aanleg van het sportveld en de effecten van werkzaamheden aan de oevers waar zich de houtopstanden bevinden. Algemene effecten zijn:

- Bij de aanleg en inrichting is er tijdelijk en lokaal een uitstraling van geluid door machines;
- Bij werkzaamheden tijdens de broedperiode kunnen nesten van broedende vogels worden beschadigd of vernietigd. Buiten de broedperiode zijn negatieve effecten op broedvogels uitgesloten. Jaarrond beschermde nesten worden niet vernietigd of verstoord;
- Als gevolg van de werkzaamheden kunnen algemeen voorkomende soorten planten, zoogdieren, amfibieën en ongewervelde dieren worden verstoord, beschadigd/verwond of gedood. Effecten op populatieniveau zijn uitgesloten;
- Het project heeft een lokale uitstraling. Effecten op beschermde natuurgebieden zijn uitgesloten.

Aanleg en gebruik voetbalveld

De aanleg van het voetbalveld en de aansluiting op het bestaande Sportpark heeft als gevolg dat het bestaande grasland verdwijnt. Bij de aanleg wordt de huidige vegetatie, waaronder de ruige perceelscheiding met een tiental wilgen, verwijderd. De werkzaamheden vinden plaats in het leefgebied van vleermuizen, marterachtigen en Eekhoorn, vogels en amfibieën die als beschermde soorten vermeld staan in de Wet Natuurbescherming.

- Wanneer de wilgen gekapt worden en de ruige strook verdwijnt, verdwijnt er foerageergebied van vleermuizen. Gezien de grootte van het foerageergebied dat vleermuizen gebruiken, is de oppervlakte hiervan te verwaarlozen. De watergang die het Sportpark van het plangebied scheidt, wordt als gevolg van de werkzaamheden niet aangetast en behoudt zijn functie als foerageergebied en mogelijke vliegroute. Effecten op vleermuispopulaties zijn uitgesloten;
- Het verdwijnen van de ruige strook met de wilgen leidt ook tot een afname van foerageergebied voor marterachtigen. Voor de Eekhoorn heeft deze strook waarschijnlijk

weinig waarde. Marterachtigen hebben een grote actieradius, waarbij het verlies van deze strook te verwaarlozen is. Effecten op populaties van marterachtigen en Eekhoorn zijn uitgesloten;

- Door de aanwezigheid van mensen en geluid neemt de waarde van het plangebied voor broedvogels af. Het gaat om algemeen voorkomende soorten, waardoor effecten op populatieniveau uitgesloten zijn. De ruige strook met wilgen is in de huidige situatie waarschijnlijk al arm aan vogels, door de ligging naast een fietspad. Voor predatoren als de Kerkuil geldt net als voor de marterachtigen dat het qua omvang een te verwaarlozen deel van het leefgebied is;

Oevers met opslag

De spontane opslag op de oevers van de brede watergangen aan de west- en oostzijde (Bijlage 1) staat de aanleg van het voetbalveld niet in de weg. Werkzaamheden aan de oevers kunnen daarnaast van invloed zijn op soorten die in de watergangen voorkomen.

- De bomen op de oevers hebben een beschuttend effect op de watergangen, waardoor de waarde als foerageergebied voor vleermuizen potentieel hoog is. Wanneer de bomen geheel of gedeeltelijk gekapt worden, krijgt de wind meer invloed en verandert het microklimaat, waardoor de waarde voor vleermuizen als foerageergebied afneemt. Effecten op vleermuispopulaties kunnen niet op voorhand worden uitgesloten, omdat niet bekend is waar zich verblijfplaatsen en kolonies zich ten opzichte van deze plek bevinden. Een soort als de Watervleermuis is sterk afhankelijk van dit type wateren;
- Voor marterachtigen vormt de kap van opslag geen negatief effect, mits het leefgebied op dezelfde wijze wordt ingericht en beheerd als de brede, natuurvriendelijke oevers van het bestaande Sportpark. Effecten op populaties van marterachtigen en Eekhoorn zijn uitgesloten;
- Voor de Eekhoorn is de opslag een versterking van de bestaande groenstructuren, waardoor deze aantrekkelijker zijn om te migreren of er te foerageren, maar verwacht wordt dat deze functie in stand blijft als de opslag gekapt zou worden. Effecten op de lokale populatie van de Eekhoorn is uitgesloten;
- Als gevolg van kap neemt de broedgelegenheid voor vogels tijdelijk af, maar als het groen op dezelfde wijze wordt ingericht als het bestaande Sportpark neemt de broedgelegenheid per saldo toe. Voor predatoren als de Kerkuil geldt net als voor de marterachtigen dat het foerageergebied per saldo toeneemt als de oevers op vergelijkbare wijze als het Sportpark worden ingericht en beheerd;
- In het geval dat de oevers worden aangepast, treedt tijdelijke en zeer beperkte verstoring op van de watergangen. Negatieve effecten op populaties van waterplanten en dieren zijn uitgesloten.

Gewijzigde situatie

Op 27 februari 2017 heb ik geconstateerd dat de houtopslag rond het plangebied volledig is gekapt.

Conclusie

Negatieve effecten van de kap van de bosopslag op populaties van vleermuizen kunnen niet worden uitgesloten. Door de gewijzigde situatie is echter niet meer vast te stellen of de houtopslag een belangrijke functie voor vleermuizen had. Aanvullend onderzoek heeft daarom geen zin.

Negatieve effecten op overige soorten van de Wet Natuurbescherming zijn niet aan de orde wat betreft marterachtigen, Eekhoorn en vogels. Bij de werkzaamheden kunnen algemeen voorkomende amfibieën en zoogdieren worden gedood, maar voor deze soorten geldt een provinciale vrijstelling in het kader van ruimtelijke inrichting. Negatieve effecten op houtopstanden behoeven geen aparte toetsing, omdat de gemeente heeft aangegeven dat ze binnen de bebouwde kom liggen. Effecten op het Natuurnetwerk Nederland en Natura 2000 zijn uitgesloten.

Advies

- Geadviseerd wordt om de oever volgens een geleidelijk profiel aan te leggen, zoals langs de oostelijke watergang langs het bestaande Sportpark. De brede oever die op deze wijze ontstaat vormt voor veel soorten een geschikt leefgebied;
- Tenminste de oppervlakte die aan ruigte, bomen en struiken verloren gaat, compenseren met nieuwe ruigte als voedselgebied voor marterachtigen en Kerkuil;
- Nesten van broedende vogels mogen niet worden vernietigd. Het kappen van bomen en het verwijderen van struiken en ruigte kunnen daarom het beste plaatsvinden buiten de broedperiode van vogels (broedperiode indicatief 15 maart-15 juli);
- Zorgplicht: vanuit de Wet Natuurbescherming geldt een algemene zorgplicht. Het verstoren, verwonden of doden van dieren (en planten) moet zoveel mogelijk worden voorkomen. Wanneer er bijvoorbeeld amfibieën worden aangetroffen tijdens de werkzaamheden kunnen deze het beste worden opgepakt en verplaatst naar een plek in de omgeving, buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

Met vriendelijke groet,
Namens Vos Ecologisch Onderzoek,

drs. P.G. Vos

Bijlage 1. Plangebied (rood) met houtopstanden (groen)

